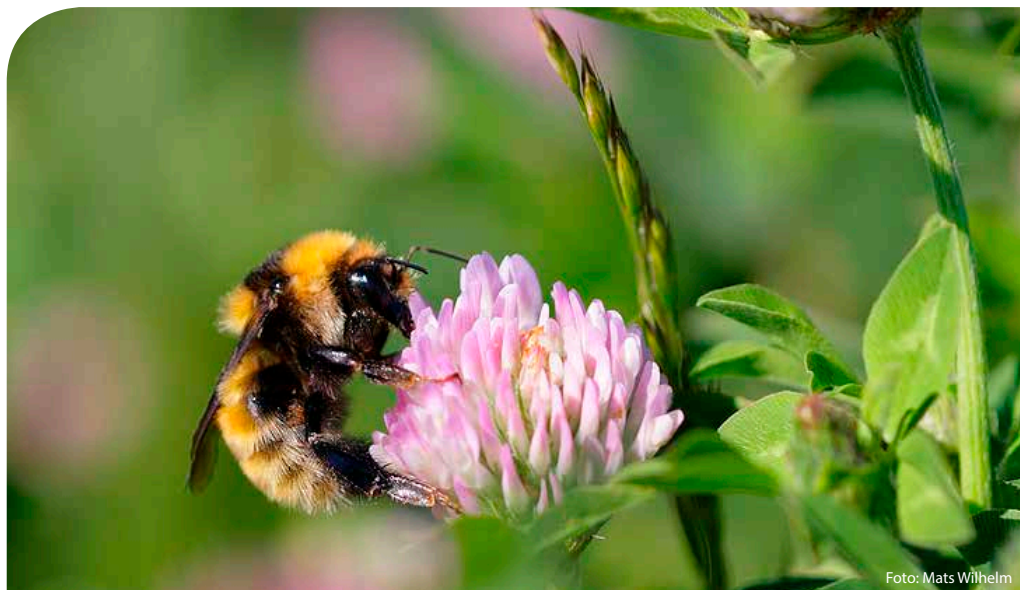


## GYNNA MÅNGFALDEN PÅ EKOLOGISKA FOKUSAREALER



Humla i klöver.

Foto: Mats Wilhelm



Foto: Anders Åberg/Skandinav bildbyrå

Rådjur vid kanten på en träda. Genom att så in en grödblandning eller blommande örter på trädan kan du förbättra förutsättningarna för både pollinerare, fåglar och fåltvilt.

Utnyttja dina ekologiska fokusarealer så att du gynnar pollinerare, nyttodjur, fåglar och vilt. Här kommer några tips om enkla åtgärder för att öka mångfaldseffekten av de sju godkända formerna av ekologiska fokusarealer (EFA). Tänk på att ekologiska fokusarealer inte kan ligga på mark med miljöersättning.

### Så klöver och örter i trädan

En obrukad stubbträda ger föda och skydd till insekter, fåglar och vilt. Genom att så klöver och andra blommande örter i trädan ökar du effekten. Det som du sår in i trädan får inte användas för växtodlingsproduktion.

Blommande örter ger pollen och nektar till humlor, fjärilar och andra pollinerare. Jordlöpare och andra nyttodjur gynnas när marken inte bearbetas. Både fröätande fåglar som finkar och steglits och insektsätande raphöns- och fasankycklingar gynnas av blommande örter i trädan. När du sår in trädan med örter ökar du också både mängden föda och skydd för annat fåltvilt.

Fleråriga stubbträdor har större värde för mångfalden än ettåriga, men störst värde får trädan om man sår in den med blommande örter och den får ligga i flera år.

Om du sår in trädan med en grödblandning eller blommande örter för att gynna pollinerare, fåglar eller vilt så lättas aktivitetskraven på marken. Du behöver då inte putsa trädan för att uppfylla aktivitetskravet i gårdsstödet.

*Tips: Så en vallfröblandning med blommande örter som rödklöver, vitklöver, cikoria och honungsört i trädan. En flerårig träda gynnar mångfalden mer än en ettårig. Du får putsa trädan efter 1 juli, men det är bra om du väntar till augusti med putsningen för att gynna pollinerare, fåglar och vilt.*



Foto: Nils-Erik Nordh

Humla på hanblomma av salix.

### Gynna mångfald i salixodling

Plantera gärna salixodlingen i anslutning till en skog, eller så att odlingen knyter ihop skogsområden så gynnar du vilt. I ett utpräglat slättlandskap kan även öar av energiskog tillföra nya livsmiljöer som är bra både för växt- och djurlivet.



Foto: Lena Friberg

Fältkant/skalbaggsås med bland annat cikoria mellan två skiften.

Läs mer om hur du kan gynna mångfalden på kantzoner (JO16:19) i en broschyr på Jordbruksverkets webbplats.

Läs mer om EFA och förgröningsrådgivning på [www.jordbruksverket.se/radgivningforgroning](http://www.jordbruksverket.se/radgivningforgroning)

Läs mer om reglerna för ekologiska fokusarealer på [Jordbruksverkets webbplats](http://Jordbruksverkets webbplats).



Foto: Petter Haldén

Flerårig och blomrik obrukad fältkant med rödklöver och gul sötväppling.

**Tips:** Så en vallfröblandning med rödklöver, vitklöver, cikoria och honungsört i vändtegarna. Mångfalden trivs i kanter. Om du delar upp odlingen i flera blir det mer kanter. Plantera hansorter. De ger pollen tidigt på våren. Hansorterna har pojknamn. Dela upp skörden på olika år.

## Låt kvävefixerande grödor blomma

Blommande baljväxter ger pollen och nektar till pollinerare.

**Tips:** Odlå åkerbönor eller klöverfrö

## Så klöver i obrukade fältkanter

Så rödklöver, vitklöver eller andra blommande örter i den obrukade fältkanten. Det gynnar pollinerare och andra nyttodjur. Fältkanten ger också föda och skydd åt fåglar och vilt.

Om du sår in fältkanten med en grödblandning eller blommande örter för att gynna pollinerare, fåglar eller vilt så lättas aktivitetskraven på marken. Du behöver då inte putsa fältkanten för att uppfylla aktivitetskravet i gårdsstödet.

**Tips:** Så en vallfröblandning med klöver och blommande örter i fältkanten. Anlägg en skalbaggsås mellan två skiften. Du får putsa fältkanten efter 1 juli, men det är bra om du väntar till augusti med putsningen för att gynna pollinerare, fåglar och vilt. En flerårig fältkant gynnar mångfalden mer än en ettårig.

## Klöver i vallinsådd

Om du har med vitklöver i vallinsådden gynnar du humlor och andra pollinerande insekter genom att låta klöverna gå upp i blom.

**Tips:** Så klöver eller honungört i vallinsådden

## Erbjud mat och skydd med mellangrödor

Från och med 2018 finns möjlighet att odla en mellangröda som Ekologisk fokusareal. Mellangrödan ska sås efter skörd av huvudgröda senast den 31 augusti. Låt mellangrödan gynna mångfalden.

Våroljeväxter kan ge skydd och rikligt med foder till vilt. Vitsenap och oljerättika går bra att samodla med både blodklöver och perserklöver för att öka fodervärdet till viltet.

Av godkända stråsådesslag är vårråg och vårvete bäst för fältviltet och inblandning med ärter, vicker, blodklöver, perserklöver eller subklöver ökar fodervärdet.

Bovete och honungsört gynnar pollinerande insekter när de blommar och konkurrerar bra mot ogräs. Deras snabba tillväxt ger snabbt skydd för vilt.

Honungsörten har begränsat fodervärde, men bovete är smakligt.

Beakta risken för växtföljdssjukdomar, som klumprotsjuka och ärtrottröta, och risken för ogräsproblem, som bovete i sockerbetor, vid val av mellangröda.

## Låt trädan blomma

Från och med 2018 kan du välja blommande träda som ekologisk fokusareal. Pollen- och nektarrika växter gynnar pollinerare och andra nyttodjur.

Minst en av växterna som sås måste finnas på Jordbruksverkets lista över godkända arter och vara dominerande på arealen när de är etablerade. Vissa av växterna får inte sås i renbestånd. En blandning av två eller flera örter gynnar fler insekter och ger längre blomningstid.

Växter med djupgående rötter som oljerättika, rödklöver och cikoria främjar markstrukturen och skapar goda förutsättningar för den levande markfaunan.

Läs mer om ekologiska fokusarealer på [jordbruksverket.se](http://jordbruksverket.se).